

RNDr. Karel Bureš

Ø absolvent školy v roce 1927

Karel Bureš se narodil 1. dubna 1909 v německém městě Pirna, kam odešel jeho otec za prací. Dětství a mládí prožil v Přešticích u Plzně. Studia na II.státní čs. reálce ukončil maturitou v roce 1927. Jeho třídním byl budoucí ředitel reálky Eduard Pleva. Po maturitě odešel do Prahy na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, kde studoval přírodopis, zeměpis a tělesnou výchovu. Doktorát z přírodních věd získal v roce 1935.

Již v době středoškolských studií byl zdatným sportovcem; stal se dokonce krajským přeborníkem v plavání a rovněž platil za velmi dobrého hokejistu. Ke sportu měl vůbec ten nejuvlejší vztah, a tak, když nemohl sehnat místo středoškolského profesora, začal do novin psát o sportu, především o ragby. Za pomoci dr. Smotlachy založil oddíl ragby v TJ VŠ Letná.

Jako profesionální novinář působil nejprve ve spojené sportovní redakci melantrišských deníků České slovo, A-Zet a Telegraf. Po zapracování se stal vedoucím redaktorem sportovního týdeníku Star. V roce 1938 byl pověřen řízením Mladého hlasatele, zde spolupracoval s Jaroslavem Foglarem. V této spolupráci pokračoval ještě po válce v časopisu Vpřed.

Časopis Mladý hlasatel vydávalo nakladatelství Melantrich v letech 1936 – 1941. Patřil mezi nejoblíbenější časopisy pro mládež. Karel Bureš vzpomíná na své začátky v tomto časopise takto: „V Melantrichu jsem nejprve řídil sportovní týdeník Star. V roce 1938 jsem byl mobilizován. Krátce po návratu z mobilizace si mne zavolal generální ředitel Melantrichu Jaroslav Šalda.

„Burešíku“, tak mi říkal, „budete dělat Mladý hlasatel. Dám vám po bok Jaroslava Foglara. Je to zapálený skaut a píše dobré knížky pro mládež. V tisku se vyznáte. Budete tisknout na ofsetu v tiskárně na Smíchově, hned si tam zajděte a seznamte se s tiskaři. V řízení časopisu máte volnost, ale nechci žádný malér. Jste oba mladí, věřím, že nezklamete.“

Mladý hlasatel jsem neznal, neměl sportovní rubriku. Nicméně když s Foglarem, tak s Foglarem, řekl jsem si. Zanedlouho přede mnou stál chlapík střední postavy, hubený, opálený, tmavovlasý, moc nemluvil. Jeho spisy jsem nečetl, měl za sebou už úspěšné Hochy od Bobří řeky a jiné knížky. Skautské jméno měl Jestřáb. Setkání bylo přátelské, hned jsme si rozuměli, tykali si.“

Z knihy Poselství žlutého kvítku, J. Polák, Olympia, Praha 2003 (kráceno)

Od pana centrálního ředitele Melantrichu Šaldy zpráva pro mne velmi radostná: dosavadní redaktor Mladého hlasatele dr. Mencák odchází z redakce do časopisu Malý čtenář.

A v Melantrichu že se ruší časopis Star, málo rozšířený, a já že budu s jeho dosavadním redaktorem dr. Karlem Burešem teď dělat Mladého hlasatele sám, či lépe řečeno tedy oba společně! Byla to pro mne rajská hudba! Dostali jsme v budově tři prostorné místnosti i s velkou předsíní a já hned běžel je okukovat, abych viděl, kde se bude utvářet moje nové - už ne

Obálka časopisu Mladý hlasatel - autor Bohumil Konečný – Bimba (1939)

*Otakar Batlička a Karel Bureš
(1940) v redakci Mladého hlasatele*

náklad přesahoval 200 000 výtisků týdně.

Čím si získal časopis takovou oblibu? Zejména Foglarovým seriálem Rychlé šípy, který na zadní stránce tohoto časopisu na pokračování vycházel. Dále velmi poutavým obsahem, který zajišťoval zejména Dr. Karel Bureš: sportovní reportáže, sportovní školy (Bican, Drobný), seriál Kačer Donald, dobrodružné povídky ... Dr. Karel Bureš je spolu s ing. Jirátem „objevitelem“ Otakara Batličky. Batličkovy dobrodružné povídky z dalekých krajů (často s výtečnými ilustracemi našeho dalšího absolventa – Bohumila Konečného – Bimby) uchvacovaly zástupy chlapců a děvčat. Na pokračování zde vycházely také Foglarovy romány – v Mladém hlasateli Záhada hlavolamu, ve Vpředu pak Stínadla se bouří nebo Devadesátka pokračuje.

Časopis Mladý hlasatel šířil také Foglarovu myšlenku čtenářských klubů – měl jich asi 20 000. Opominout nelze obrovský výchovný vliv časopisu na tehdejší mládež.

Zajímavostí je, že v době vycházení Mladého hlasatele se Karel Bureš objevil v komiksu Rychlé šípy, a to dokonce hned dvakrát: jednou společně s J.Foglarem v příběhu Černí jezdci se smiřují, podruhé sám s Rychlými šípy v příběhu Rychlé šípy v redakci (viz obrázek).

Po válce velmi úspěšná spolupráce Foglara a Bureše pokračovala v letech 1946 – 1948 v časopise Vpřed. Obrovská obliba těchto časopisů byla trnem v oku konkurenci, která udělala vše proto, aby časopis Vpřed přestal vycházet. To se stalo po únoru 1948, kdy byl Vpřed násilně sloučen s časopisem Junák a stal se z něj „Junáci Vpřed!“ Foglar do redakce tohoto časopisu nebyl přizván a Rychlé šípy tak přestaly vycházet. Bureš na rozdíl od něj v redakční práci v novém časopise pokračuje, což mu Foglar nikdy neodpustil. Spolu se setkali až po dlouhých padesáti letech v pořadu Na vlastní oči v TV Nova.

úřednická - ale redaktorská činnost. Předšň jsem dal vytapetovat obálkami dosavadních hlasatelů, později pak k této výzdobě měly přibýt ještě i věci další.

V těchto místnostech jsem pak začal své tři nejšťastnější roky života, tady jsem napsal řádku úspěšných povídek a začal psát Záhadu hlavolamu, rubriku Z bobří hráze i Rychlé šípy a tak dále.

Z knihy Život v poklusu, J. Foglar, Olympia, Praha 1997 (kráceno)

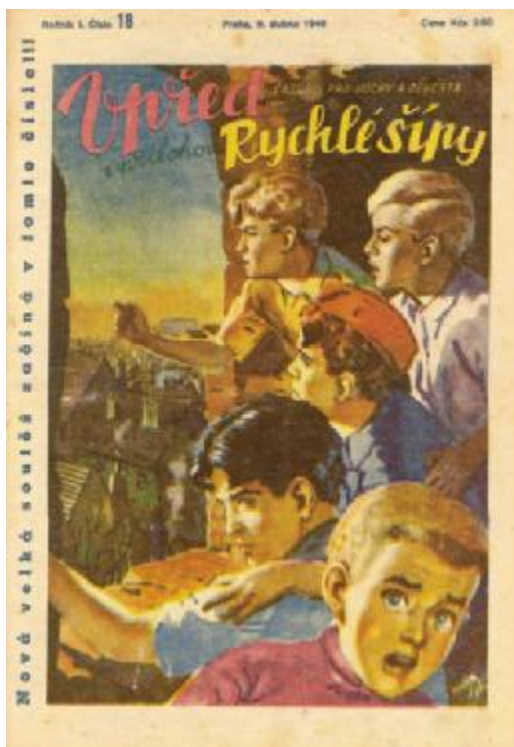
Týdenník Mladý hlasatel i později Vpřed vytvářeli v podstatě pouze dva redaktori – Karel Bureš a Jaroslav Foglar. Časopis převzali při nákladu cca 40 000 výtisků a během dvou let se jim z něj podařilo udělat nejoblíbenější a nejprodávanější dětský časopis všech dob. Nacisté jeho vydávání zakázali ve chvíli, kdy

*Jaroslav Foglar s Karlem Burešem v redakci Mladého hlasatele – epizoda Rychlých šípy Černí jezdci se smiřují
Mladý hlasatel č. 17, 4. ročník (1939)*

*Karel Bureš s Rychlými šípy v redakci Mladého hlasatele – epizoda Rychlé šípy v redakci
Mladý hlasatel č. 12, 5. ročník (1939)
obě kresby Jan Fischer*

Legendární obálka 18.čísla časopisu Vpřed (9.duben 1946) hlásí nástup Jaroslava Foglara a Karla Bureše do časopisu Vpřed

Autorem obálky je náš absolvent Bohumil Konečný - Bimba

Bureš dále pracoval v redakcích časopisů Zdroj, Junáci vpřed, Mladý technik, Stadion. Po roce 1948 vstupuje Karel Bureš do komunistické strany a nastává jeho strmá kariéra.

Velmi temnou kapitolou v životě Karla Bureše je jeho podíl na tzv. skautských procesech z 50. let. Stal se jedním z provokatérů Stb, kteří svou činností vyprovokovali zatčení řady skautských činovníků a následné uskutečnění skautských procesů. Hlavním cílem těchto procesů nebylo odsoudit jednotlivce, ale skauting, junáckou myšlenku a ideologii Junáka i světového skautingu.

Jeden z hlavních procesů byl veden proti dr. Karlu Průchovi a spol. byl vysílán rozhlasem a byla mu věnována i značná pozornost v denním tisku. Dr. Karel Průcha byl středoškolský profesor, člen tehdejšího náčelnictva a člen výchovného odboru Junáka. Měl se tehdy podílet na přípravě organizace převratu proti komunistům. Vzhledem k tomu, že Burešovi důvěřoval, svěřil se mu s tímto plánem.

Komunisté na Bureše údajně udeřili a chtěli ho potrestat, za to že s Průchou spolupracuje.

Nakonec od toho prý upustili. Karel Bureš o tom sám říká po letech: *Od StB jsem dostal příkaz, abych mezi členy skupiny ještě šel a vyžádal si od dr. Průchy dopis pro zahraniční odboj, aby na Západě o tomto ohnisku odporu věděli. Ve strachu o rodinu, kterou jsem miloval, i z pocitu odpovědnosti vůči KSČ jsem uposlechl.*

Dr. Průcha ve snaze „zviditelnit“ se v zahraničních opozičních kruzích ochotně dopis pořídil. Byl adresován vůdci čs. emigrace v USA dr. Zenklovi. Při nejbližší služební cestě jsem ho měl v některé západní zemi podat na poště. Dopis jsem ovšem musel odevzdat příslušnému pracovníkovi Stb...

... U soudu se skupinou byl zřejmě dopis jediným hlavním důkazem. Drastické tresty, které Průchovci dostali, mne šokovaly. Dr. Průcha dostal 9 let vězení! To, že jsem nebyl též postaven před soud, vedlo odsouzené a mnoho lidí k názoru, že jsem to byl já, kdo skupinu zradil. V tomto smyslu jsem ji nezradil. Ale jak řekl Einstein: Snáže rozbiješ atom, než pomluvu.

Jinou věcí je, že jsem se nechal donutit k provokaci s dopisem. V tom vidím svou vinu dnes - tehdy jsem ji tak zřetelně neviděl, byl jsem svým komunistickým přesvědčením jiný člověk.

Chtěl bych se potomkům dr. Průchy omluvit. Ale současně je třeba brát v úvahu, že se to stalo před padesáti lety, že děje té doby nelze měřit dnešními kritérii.“

Z knihy Poselství žlutého kvítku, J. Polák, Olympia, Praha 2003 (kráceno)

Senát hlavního soudu po dvoudenním hlavním líčení, ve kterém byly prokázány zločiny obviněných, uznal obviněné vinnými trestnými činy velezrady, případně sdružování proti republice a odsoudil je k trestům odnětí svobody, a to:

dr. Karla Průchu na 15 let, Františka Němce na 12 let, dr. Miloslava Stržínka na 10 let, Františka Janduse na 11 let, Ivana Mikšoviče na 10 let, Karla Grimma na 10 let a ostatní obviněné k trestům odnětí svobody od 6 měsíců do 6 let. Dále bylo vysloveno propadnutí celého jmění u dr. Průchy, Němce, dr. Stržínka, Janduse, Grimma, Mikšoviče a Reiseru, u ostatních jedné poloviny jmění.

*Ukázky karikatur skautů z tehdejšího tisku
(50. léta)*

U všech odsouzených byla vyslovena ztráta čestných občanských práv, a to u dr. Průchy, Němce, dr. Stržínka, Janduse, Grimma, Mikšoviče na 10 let, u Reisera na 5 let a ostatních na 3 roky.

... Jeho „junácké“ srdce jej netáhne k vlastnímu lidu, ale k představitelům zrádné české buržoazie, kteří za hranicemi pomáhají imperialistům připravit nové světové krveprolití. Těmto lidem, Zenklovi, Ripkovi, Majerovi a ostatním, poslal také „memorandum“ své ilegální skupiny. Hned v úvodu v něm říká: „Předem vřele pozdravujeme vaše hnutí ... a těšíme se, že vaše neutuchající úsilí dojde brzy svého velikého cíle.“ Ano, krásná slova skautského slibu se ukázala jen pozlátkem, pod nímž vedl Junák mládež k oddanosti buržoazii a ke zradě pracujícího lidu. K té zradě, ke které došel také dr. Průcha a jeho kumpáni.

Nepočítejte s naší mládeží pane Průcho! Ta jde opačným směrem než vy: jde k radostnému, tvořivému životu v socialismu. A není síly, která by ji od této cesty mohla odvrátit.

Stanislav Bártil, Mladá fronta – 17.7.1952 (kráceno)

Skupina Dr. Karla Průchy na základě tohoto dopisu dostala tresty v úhrnné délce 69 let, z nichž 60 skutečně absolvovali. V denním tisku, rozhlase, mládežnických a dětských

*Karel Bureš koncem 90. let
ve svém pražském bytě
(foto J.Polák)*

časopisech vzniká po těchto procesech doslova protiskautská hysterie. Funkcionářům a vedoucím Junáka je veřejně vytýkáno, že "morálně zmrzačili půl milionu české a slovenské mládeže". V knize Hledání zaváté stezky se uvádí (Leprez 1994), že se na této hysterii podílí také dr. Karel Bureš. Podle této knihy má být autorem „mnoha štvavých článků v tehdejší denním tisku a navíc, nejspíše na objednávku ministerstva vnitra, sepisuje rozsáhlý elaborát o škodlivosti a zločinnosti skautingu, ve kterém volá přímo po dalších skautských procesech.“ V knize Poselství žlutého kvítku (Olympia 2003) autorství těchto článků Karel Bureš popírá a odmítá.

Dr. Karel Průcha vzpomínal v 70. letech: „Dostal jsem 15 let, z toho jsem si odseděl 12 a půl roku. Co ti mám povídat. Byli to b.... Obvinili mě z úmyslu obsazení tiskárny Mladé fronty, kterou jsem podle nich měl obsadit se čtrnáctiletými chlanci. Ale o tom, že jsme převedli přes hranice ministra Huberta. Ripku nevěděli, na to nepřišli ... ”

Úryvek z knihy Hledání zaváté stezky, Milan Svoboda, Leprez Praha 1994

V roce 1966 se koná před senátem krajského soudu v Praze obnovené trestní řízení se sedmi bývalými funkcionáři Junáka, kteří byli v roce 1952 státním soudem odsouzeni pro velezradu. Tehdejší rozsudky byly zrušeny a podstatně zkráceny a to hlavně z důvodu „že činnost skupiny, nebo alespoň podstatné její části byla vyprovokována“. Nedostatkem bylo, že se řízení nezúčastnil dr. Karel Bureš jako svědek obžaloby.

Oficiální omluvu pozůstalým Karel Bureš nikdy nevydal. V seznamech spolupracovníků Stb byl veden pod krycím jménem Iv. Dál působil ve sportovní redakci Československé tiskové kanceláře, pro kterou zajišťoval reportáže z olympiád a světových mistrovství. Později byl dokonce vedoucím této sportovní redakce ČTK. Od roku 1971 pracoval jako zahraniční zpravodaj ČTK ve Vídni. Do penze odešel v roce 1973.

Karel Bureš je autorem knižních titulů *Kožený míč* (Kobes 1945), *Setkání pod Jižním křížem* (MF 1957), *Deset tisíc mil Kanadou* (MF 1960) a textové části obrázkové publikace o olympijských hrách v Tokiu 1964. Sestavil také první *Zápisník 13 bobříků* (Kobes 1941); dvou dalších, které vyšly po válce v Mladé frontě, je spoluautorem. V rukopisu zatím zůstává jeho kniha *Šest let s Foglarem*.

Dr. Karel Bureš zemřel 9. ledna 2000 v LDN Sv. Anny v Plané u Mariánských Lázní.

Jan Hosnedl

(S použitím materiálů Jiřího Poláka z knihy Poselství žlutého kvítku, nakl. Olympia 2003; knihy Jaroslava Foglara Život v poklusu, nakl. Olympia 1997; knihy Milana Svobody Hledání zaváté stezky, nakl. Leprez Praha 1994 a zprávy Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu 2005: „Soudní proces s tzv. ilegálním ústředím Junáka“ od Jiřího Zachariáše)